

מסורת הש"ס

א (נמנות ה. חולן 5: ממורה כט.,] ב. וכן מוסף כא:.] א [ו כך קרא בשבת כתיב ואולי י"ל כל מלאכה לא תעשה בהם דמיוי בני חג הפסח שמות יז טו,] (ד [י"ל והתנן,] ה [נקדח יח כטו,] ו [לעיל מו:],] ז [לעיל ז:],] ח [לעיל ח:],] ט [לעיל ט:],] י [לעיל י:]

הגהות הב"ח

א רש"י ד"ה דלא חיזף וכו' דהרי סופו:

מוסף רש"י

ממשקה ישראל. מקרא הוא כספרי חוקאל שה' אחד מן האלן מן המאמץ ממשקה ישראל, ולענין קרינתו ופיסכתו כמצי (חורין צ:.) מן המותר לישראל. מן המותר לנחלת ישראל הוא קבץ (מותרו כס.) מן המותר למשקה ישראל יציאו נכסים (מותרו ה.) כל קרינתויהם יהיו משקה להאילי ישראל, כל עקר הסעודה קציה על סם כלומרי האיליה עם השמה תפא מן המותר לשראל (יחזקאל טו טו.) ואין חילוק במלאכות ליד"ט. אם עשה שמיים ושלש מלאכות בהעלם אחד, או עשה מלאכה שיש בה שמי לאלון, אינו חיב אלף אחת, למ"ד הנהרה לתקן יצאה, ספירה ליה אין חילוק מלאכות ביי"ג, דני"ט לא יצאה העברה, ומ"ד נמי הנהרה לללו יצאה ונפקת ליה חילוק מלאכות מועשה אחת מנהג, הני מילי בצדקורי דחטי כהן יזייב מלאכת דמיון כרת ושננתן, דכתיבא פקעה דעשה מאחת מנהי קמיירי כחמלא, אלל ט"ו דחזיי מלקוחו הוא ואין זדונו כרת אין בו חילוק מלאכות (מכות כא.)

רבינו הגנאל

מן המאמץ ממותר שחי מאות שנשתתירו דברו, כלומר אפילו ערלה שהיא חמורה מן הכל. אם עלתה ונשתתרו מאמץ מותרין הן, מכאן לערלה שבתלה במאמץ. ממשקה ישראל מן הדין המותר לישראל, מכאן אמרו אין מביאין וכסלים מן הטבל, יכול לא יבא מן המוקצה, אמרת לאו, אלא יביא מן המוקצה, ומה ראות להתירו, גמירין מטבל מה טבל מיוחד שאיסור גופו גרם לו שלא להקריב כי אמר נתיקן אף כל שאיסור גופו גרם לו. יצא מוקצה שגופו תמים וכשר הוא ואיסור הכנה בא להרחיקו, ואי ס"ד מוקצה אסור מן התורה איך מתיר, ואיפרכא, ומשני אפיק הבהרה ועיל עצי אחרת,

ואזהרתיה ולא ידבק בידך מאומה מן החרם כו', ונדחת גם זו וכו'. ואוקימנא אפ"ל עיל עצי הקדש כו'. אמר רמי בר חמא מחלוקת ר' אליעזר ור' יהושע דמתני' בהואיל, ופליגי בדברה ורב חסדא, ר' אליעזר סבר הוואיל ואי בעי האי מפריש ואי בעי האי מפריש. כל חדא וחזא חזיא ליה ושרי ליה למיפיה. לפיכך לא תקרא לה שם עד שתאפה. ור' יהושע סבר לא אמרינן הוואיל, וכיין דאיכא חזא דלא חזיא ליה אסור. ודחי רב פפא דלמא לא היא, עד כאן לא קא שרי ר' אליעזר למפיה אלא הוואיל ובעידנא דקא אפי לה כל חדא וחזא חזיא ליה, אבל האופה מיום טוב לחול דבעידנא דקא אפי לא חזי ליה לבו ביום, דהא אית ליה אחרים אימא לך אסר ר' אליעזר. ודחי רב שישא נמי הא דרמי, דלמא עד כאן לא אסר ר' יהושע באפיית הפת שלא חופרשה חלה ממנה אלא משום דאית ביה פת אחת שאינה ראויה לא לו ולא לאחרים. מפני שהיא חלה בכוך, אבל הכא לענין האופה מיום טוב לחול דאי מקלעו ליה אורחים חזי להאכיל להו שרי ר' יהושע. אמרנה הא דרמי קמי ר' זבדא כהבלה, אמר ליה ר' ירמיה אמאי לא קבלת, אמר ליה ואמאי נקבלה, דנתיבא בברייתא אמר לו ר' יהושע חרי הוא עובר משום כל תעשה כל מלאכה, כי אופה דבר שאינו ראוי לו ושחק, ואי ס"ד בהואיל פליגי נימא ליה אינו

אלו

עוברין פרק שלישי פסחים

מת.

מן המאמץ. על כרחיך אנסכים קאי וקאמר הביאו הנסכים עליו מן המאמץ שישמירו מאמץ צבור היין: **מכאן לערלה שצטלה במאמץ.** דאי לאו בזאסוקר מעורב צו קאי אמאי מנריך מאמץ ובצלמא צפיפרי) נפקא לן שפיר דערלה וכלאי הכרס צמילין צמאמץ והאי מכאן לאו דוקא אללא אף כאן אתה יכול לסמוך קמא: **איסור דבר אחר.** שבת: **הא אם הוא דאמרס.** צללו הן הלוקין (מכות דף כא.): **חילוק מלאכות לשבת.** שאם עשה שמים בהעלם אחד או [אחת] צמתי העלמות חייב שמים: ואין חילוק מלאכות ליום טוב. שאם עשה

1 מן המאמץ ממותר שתי מאות שנשתתירו בבור מכאן *לערלה שבטילה במאמץ ממשקה ישראל **6** מן המותר לישראל מכאן אמרו **2** אין מביאין נסכין מן הטבל יכול לא יביא מן המוקצה אמרת מה טבל מיוחד שאיסור גופו גרם לו אף כל שאיסור גופו גרם לו **3** יצא מוקצה שאין איסור גופו גרם לו אלא איסור דבר אחר גרם לו ואי אמרת איסור מוקצה דאורייתא מה לי איסור גופו מה לי איסור דבר אחר ועוד הא אתה הוא דאמרת **7** החילוק מלאכות לשבת ואין חילוק מלאכות ליום"ט אלא אפיק הבערה ועייל עצי אשריה ואזהרה מהבא **2** ולא ידבק בידך מאומה מן החרם אמר ליה רב אחא בריה דרבא לאביי ונלקי נמי משום **3** ולא תביא תועבה אל ביתך אלא אפיק הבערה ועייל עצי הקדש ואזהרה מהבא **4** ואשיריהם תשרפון באש **5** לא תעשו בן לה' אלהיכם אמר רמי בר חמא הא דרב חסדא ורבה מחלוקת דר"א ורבי יהושע היא דר"א סבר אמרינן הוואיל ורבי יהושע סבר לא אמרינן הוואיל אמר רב פפא ודילמא עד כאן לא קאמר ר"א התם דאמרינן הוואיל אלא דבעידנא דקא עיילי לתגורא כל חדא וחדא חזיא ליה לדידיה אבל הכא דלאורחין הוא דחזי לדידיה לא חזי אימא הכי נמי דלא אמרינן הוואיל אמר רב שישא בריה דרב אידי ודילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם דלא אמרינן הוואיל אלא דאיכא חדא דלא חזיא לא לדידיה ולא לאורחין אבל הכא דחזי מיהת לאורחין אימא הכי נמי אמרינן הוואיל אמרוה [רבנן] קמיה דרבי ירמיה ור' זירא ר' ירמיה קיבלה ר' זירא לא קיבלה א"ל רבי ירמיה לרבי זירא מילתא דקשיא לן ואתיא כמה שני במאי פליגי ר"א ור' יהושע השתא אמרוה משמיה דגברא רבה ולא יקבלה אמר ליה היכי אקבלה דתנינא אמר ליה רבי יהושע לדברך הרי הוא עובר משום **6** לא תעשה כל מלאכה ושתיק ליה ואי איתא לימא ליה טעמא דידי משום הוואיל א"ל וליטעמך הא דתנינא בברייתא אמר לו ר"א לדברך הרי הוא עובר משום כל יראה ובל ימצא ושתיק ליה ה"ג דלא אהדר ליה הא קא מהדר ליה במתני' דתנן לא זהו חמץ שמוזהרין עליו משום כל יראה ובל ימצא אלא שתיק ליה במתני' ומהדר ליה במתני' ה"ג אימור שתיק ליה במתני' ואהדר ליה במכילתא אחריתי תניא רבי אומר הלכה כר"א ור' יצחק אמר הלכה כבן בתירא וכמה שיעור עיסה רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר בחיטין קבין ובשעורין שלשת קבין ר' נתן אומר משום ר"א חילוף הדברים והתניא רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר בחטין שלשת קבין ובשעורין ארבעה קבין לא קשיא הא בחסיכתא הא במעלייתא אמר רב פפא שמע מינה גריעין חיטי חסיכתא מחיטי מעלייתא טפי מדגריען שערי חסיכתא משערי מעלייתא דאילו התם תילתא והכא ריבעא אמר רב קבא מלוגנאה לפיסחא וכן לחלה **ט** (והתניא)

חמשת

ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה ור' נתן בשיעור אפיות עיסה, והאי אמר בחטין קבין, דעבדי קבין חטין פת טפי [ניא: טפי פת] מדעבדי תלתא קבי שערי, וטירוח דהני טפי מהני. ור' נתן אמר בחטין שלשת קבין דשירין, כלומר חזקין הן ויש בהן שמונתו ועיסתן לא מחמעה הייא. פירוש מהרה, לפיכך אפילו שלשת קבין מותר, אבל בשעורים שאינן חזקים אלא כחושין וזוין כד שיען מתחממת עיסתן מהרה, לפיכך אין אופין שעורים אלא קבין קבין. ומקשינן ואמרינן ר' ישמעאל אומר קבין חטין, והא תניא שלשת קבין חטין, והוא דאמר שלשת קבין שעורין, והא תניא ארבעת קבין שעורין, ושנין הא דאמר קבין חטי מעלייתא, והא דאמר שלשת קבין חטין בחיטי חסיכתא, רעים דקים [ניא: ריקים] כדמתרגמינן חסיכתא יבישתא. וכן בשעורים, השעורים היפות שלשה קבין, והרעות ארבעת קבין, שנמצאו ערושות פת קבים חטים יפות כמו שלשת קבין רעות, וכן בשעורים. נמצא בין חטים יפות לחטים רעות שליש פחותות, ובשעורים רביע, מכלל שהחטים הרעות כו', ודברים פשוטין הן. אמר רב קבא מלוגנאה לפסחא וכן לחלה, וזה היה שיעורן אחד הוא, כי קבא מלוגנאה הרעות הוא חמשת רבעים ועוד. וזה שיעור הקמח להוציא מהן חלה.

חמשת

ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה ור' נתן בשיעור אפיות עיסה, והאי אמר בחטין קבין, דעבדי קבין חטין פת טפי [ניא: טפי פת] מדעבדי תלתא קבי שערי, וטירוח דהני טפי מהני. ור' נתן אמר בחטין שלשת קבין דשירין, כלומר חזקין הן ויש בהן שמונתו ועיסתן לא מחמעה הייא. פירוש מהרה, לפיכך אפילו שלשת קבין מותר, אבל בשעורים שאינן חזקים אלא כחושין וזוין כד שיען מתחממת עיסתן מהרה, לפיכך אין אופין שעורים אלא קבין קבין. ומקשינן ואמרינן ר' ישמעאל אומר קבין חטין, והא תניא שלשת קבין חטין, והוא דאמר שלשת קבין שעורין, והא תניא ארבעת קבין שעורין, ושנין הא דאמר קבין חטי מעלייתא, והא דאמר שלשת קבין חטין בחיטי חסיכתא, רעים דקים [ניא: ריקים] כדמתרגמינן חסיכתא יבישתא. וכן בשעורים, השעורים היפות שלשה קבין, והרעות ארבעת קבין, שנמצאו ערושות פת קבים חטים יפות כמו שלשת קבין רעות, וכן בשעורים. נמצא בין חטים יפות לחטים רעות שליש פחותות, ובשעורים רביע, מכלל שהחטים הרעות כו', ודברים פשוטין הן. אמר רב קבא מלוגנאה לפסחא וכן לחלה, וזה היה שיעורן אחד הוא, כי קבא מלוגנאה הרעות הוא חמשת רבעים ועוד. וזה שיעור הקמח להוציא מהן חלה.

עין משפט ונר מצווה

ל א מיי פטוי מכלכות
מכלכות אסורות הלכה יר:
לח ב מיי פ"ה מהל:
איסורי מונח הל"ט:
למ ג סג הלכה י:
מ ד מיי פ"ה מהל' י"ז
הלכה ג:

תורה אור השלם

1. ושה אחת מן הצאן מן המאמץ ממשקה ישראל למגדה ולעולה ולשקלים לכפר עליהם: נאם אדני אלהים: יחוקאל מה טו יחוקאל מה טו 2. ולא ידבק בידך מאומה מן החרם למען ישבו?? מחורין אפו ונתן לך רחמים ורחמך ויחךך כאשר נשבע לאבתך: דברים יג יח 3. ולא תביא תועבה אל ביתך ותיית חרם כפמה שקץ ותשקצו ותעב תעמלבו כי חרם הוא: דברים יב ו 4. ונתתם את מזבחתם ושבחתם את מצבתם ואשיריהם תשרפון באש ופסילי אלהיהם תגדעון ואבדתם את שמם מן המקום ההוא: דברים יב ג 5. לא תעשו בן לך אלהים: דברים יב ד 6. ויום השביעי שבת לך אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובחמך עבדך ואמקנך ובהמקד ויךך אשר בשעריך: שמות כ ט

רבינו הגנאל (המשך)

עובר הוואיל וכל חזא וחדא חזיא ליה, אמאי שתיק, ואלא מרואשתיק לית ליה חזיא, א"ל ר' ירמיה אי הכי הא דתנינא כברייתא, אמר לו ר' אליעזר הרי הוא עובר משום לא יראה ולא ימצא, ואשתיק ר' יהושע כברייתא, הכי נמי דהדר ליה. והא אהדר ליה במתני', לא זהו חמץ שמוזהרין עליו בכל יראה ובל ימצא, אלא שתיק ליה במתני' ואהדר ליה במתני' ה"ג אימור שתיק ליה במתני' והתניא רבי אומר הלכה כר"א ור' יצחק אמר הלכה כבן בתירא וכמה שיעור עיסה רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר בחיטין קבין ובשעורין שלשת קבין ר' נתן אומר משום ר"א חילוף הדברים והתניא רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר בחטין שלשת קבין ובשעורין ארבעה קבין לא קשיא הא בחסיכתא הא במעלייתא אמר רב פפא שמע מינה גריעין חיטי חסיכתא מחיטי מעלייתא טפי מדגריען שערי חסיכתא משערי מעלייתא דאילו התם תילתא והכא ריבעא אמר רב קבא מלוגנאה לפיסחא וכן לחלה **ט** (והתניא)

^[1] נראה דיש טעות סופר בדכתיב וכו"ל טעמא דריי' וואי אכריע דכשאי אופי נחמתי עובר על כל מלאכה לא יעשה כסם ועשה כו